

Prof. Dr. Günay Karaağaç

Mustafa Öner

Prof. Dr. Günay Karaağaç 20 Ağustos 1949 tarihinde İzmir'de doğdu. 1960'ta Cumaovası Alpaslan İlkokulunu, 1964'te Seferihisar Ortaokulunu ve 1967'de Karşıyaka Erkek Lisesini bitirdi. Aile kökeni İzmir'in Seferihisar ilçesi Doğanbey köyündedir; nüfus kayıtlarına göre 1839 doğumlu büyük dedesi Ahmet oğlu Hasan da, 1873 doğumlu dedesi Ahmet de Doğanbey kütüğüne kayıtlıdır. Günay Bey'in şahsen tanıştığı "Kara Hasan" lakaplı babası (1914) ve annesi Balkan muhaciri Güllü Hanım (doğ. 1926) 1980'li yılların sonuna kadar dağdaki bu eski yerleşimin güney eteklerinde yaşamaktaydı.

Günay Karaağaç 1967'de girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 1971'de mezun oldu. Öğrenciliği boyunca başka bir imkân olmadığı için devlet vakıflarında barınan genç öğretmen 1972-1975 yıllarında Bergama Lisesinde, 1975-1978 yıllarında İstanbul Ticaret Lisesinde edebiyat öğretmeni olarak çalışmaya başladı. İlk görev yeri olan Bergama'da Tülay Hanım ile evlendi, Korkut Emre adlı oğulları vardır.

G. Karaağaç, 1978'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Umumi Türk Dili Kürsüsüne asistan oldu. Kürsü Başkanı olan Prof. Dr. Muharrem Ergin (1923-1995) ve Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu (1932-1996) onun hem Türk dili hem de milliyetçilik kültürü bakımından çok etkili hocalarıdır. 1987'de öğrencisi ve sonra da asistanı olduğum Günay Bey, her iki dilci hocasına ve İstanbul'daki Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Başkanı Prof. Dr. Turan Yazgan'a fakiri takdim ettiğinde onun büyük millet ülküsünün ocağı olan bu vakfı

ve ülkemizde en köklü Türkoloji mektebine sahip olan Türkiyat Enstitüsü ile Edebiyat Fakültesi'ni bizzat gördüm.

Türkistan'daki Türk edebiyatının ustası Ali Şir Nevai gibi Heratlı olan Çağatay şairi Mevlana Lutfi'nin divanı, danışmanı Muharrem Ergin tarafından doktora tezi konusu olarak verildi. Bu divanın dünya kütüphanelerine yayılan 20 kadar nüshasından mikrofilmelerini getirip tabettiren genç uzman, 6 nüshayı esas alarak kurduğu divan metnini tenkitli neşre hazırlamış ve mensubu olduğu kürsüde hazırlanan *Kutadgu Bilig İndeksi* (Ankara 1979) örneğinde bir gramer dizini yapmıştır; dil çalışmalarının on binlerce kâğıt fiş yazmaya dayandığı bilgisayar öncesi yıllarda... Tezin girişine eklediği, diğer Çağatay yazmaları ile karşılaştırmalı gramer notlarını yazması için onu teşvik edenin hocası Mertol Tulum olduğunu biliyorum.

***

XX. yüzyıl başlarında karşılaştırmalı Türk dili araştırmaları mektebinin kurucusu olan Willy Bang Kaup (1869-1935) yanında yetişen Kazan Tatarı

kökenli Reşit Rahmeti Arat (1900-1964) tıpkı Mehmet Fuat Köprülü (1890-1966) gibi, hangi coğrafyada ve çevrede görülse de Türk kültürüne bütüncü yaklaşan bir bilgidir. R. R. Arat, 1933'te Türkiye Cumhuriyeti üniversite reformunda katıldığı İstanbul Üniversitesi'nde bu Türkiyat geleneğinin dil araştırmalarını çok titiz bir biçimde bütün bilim dünyasının da takdir ettiği düzeyde geliştirmiştir. Eski Uyurca yazmalar, Kutadgu Bilig, *Atebetü'l-Hakâyık* ve *Babürname* gibi Türk dili yadigârları üzerinde bizzat çalışan Ord. Prof. Dr. R. R. Arat bir yandan da İÜ Türkiyat Enstitüsü bünyesinde Millî Eğitim Bakanlığı *İslam Ansiklopedisi* hazırlığını ve yayımını yönetmiştir. Onun Mecdut Mansuroğlu (1910-1960) gibi çok genç vefat eden asistanlarından biri olan Ali Fehmi Karamanlıoğlu (1932-1973) Günay Bey'e *Nehcü'l-Feradis* yazması üzerinde mezuniyet tezi yaptırmıştır. G. Karaağaç, R. R. Arat'ın vefatıyla boşalan fakültenin 333 numaralı odasında Muharrem Ergin'in başkanı olduğu kürsünün asistanları Nuri Yüce (1942-) ve Osman Fikri Sertkaya (1946-) ile birlikte oturmuştur. Doğrudan asistanlığını yaptığı M. Ergin ve Faruk Kadri Timurtaş'ın (1925-1982) yanı sıra Kemal Eraslan (1930-) ve Mertol Tulum (1941-) da Günay Karaağaç'ın hocalarıdır.

İÜ. Türkiyat Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'nun başkanlığında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 50. yıl dönümünde ilk kez toplanan Milletler Arası Türkoloji Kongresi çalışma alanımız için mükemmel bir organizasyon başarısıdır. Üç yılda bir dünya çapında toplanan kongrelerin 1988'de yapılan altıncısını Günay Bey ile birlikte izlemiş ve onu yetiştiren bu akademik çevre ile hocamın hocalarıyla bizzat tanışmıştım. Ara yıllarda Millî Türkoloji Kongresi olarak yapılan

bu toplantıların; sekreteryada severek çalışan asistana geniş bir insan tecrübesi verdiğini ve bu organizasyonlara katılan yerli veya yabancı Türkologlarla yakından tanışma imkânı kazandırdığını gördüm. Bu kongre dolayısıyla tanıştığım Şükrü Halûk Akalın (1956-) ve Mustafa Sinan Kaçalın (1957-) Muharrem Ergin'in asistanı iken Günay Bey ile hoca-öğrenci hukuku olan dilcilerdi, nitekim her ikisi de sonraki yıllarda TDK Başkanlığı yaptılar. Hocamızın Halûk Bey ile 70'lerde ülkenin şiddet ortamında başlayan ve hiç kesilmeyen kardeşçe münasebetinin otuz yıldır şahsıma da geçmiş güzel bir miras olduğunu belirtmek isterim.

***

G. Karaağaç 1983'te doktorasını bitirdikten sonra, atalarının XIX. yüzyıl başlarından beri yaşadığı köyüne 50 km. uzaklıktaki İzmir'de, 1976'da kurulan Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne, öğretim üyesi olmak üzere başvuruda bulunmuştur. Bölümün Selahattin Olcay ile birlikte kurucularından olan Mehmet Akalın, Günay Bey'in çok sevdiği ve saydığı hocasıdır, sanırım onun İzmir'de göreve başlaması yönündeki teşvikleri etkili olmuştur; nitekim her ikisine de yakın olan Osman Fikri Sertkaya son konuşmamızda bunu doğruladı.

1983'ten itibaren TDK asli üyesi olan G. Karaağaç, Kurum toplantılarına İstanbul'dan hocaları M. Akalın, M. Tulum ile birlikte gidip gelmiştir, daima trene bindiklerini biliyorum. Toplum ve millet hassasiyetleri olan idealist akademisyenlerin devlet açesini konforla israf etmeme dikkatine çok tanık oldum.

1983'te, liseden sonra iki yıl gecikerek başladığım EÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Selahattin Olcay ve Harun

Tolasa hocalar vefat etmiş ve M. Akalın da önceki yıl Marmara Üniversitesine geçmiş Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kurmuştu. Günay Bey'in çok sevdiği M. Akalın ile yakınlık bağı, hocanın 1991'deki vefatına kadar sürdü. Ege Üniversitesi Türkoloji mektebine çok kısa bir süre için katılan Günay Bey'in fakülte öğrenciliğinden yakın arkadaşı Halil Ersoylu da 1985'te bize bir dönem dilcilik disiplini aşıl原因 dersler vermiş ve ardından Mimar Sinan Üniversitesine geçmişti. TDK'de DTCF kökenli Hasan Eren'in başkanlık döneminde, Muharrem Ergin ekibinden Türkologlar çoğunluğu arasında metin bilgisi ve çalışkanlığıyla öne çıkan H. Ersoylu da vardı. Kurumda H. Eren'in on yıllık başkanlığı ardından, İstanbul Türkoloji mektebinin bir başka mezunu olan Ahmet Bican Ercilasun'un başkanlık döneminde de (1993-2000) İstanbul Türkoloji mektebinden gelen bu akademik ağırlık devam etmiştir. Bu arada Günay Bey'in doktora tezi, savunulmasından ancak 14 yıl sonra TDK Yayınları arasında basılma imkânı bulundu: *Lutfî Divanı: Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım* Ankara 1997, XXXIX + 732.s. (TDK'de yazarının bizzat denetiminden geçirilen mükemmel bir ikinci baskısı da çıktı: *Mevlânâ Lutfî-Divan*, Hazırlayan: Günay KARAAĞAÇ, Ankara 2020, 2. Baskı, 948 s.)

G. Karaağaç'ın bir kardeş gibi yakın olduğu İstanbul Üniversitesi Türk Dili Okutmanı Dr. Halil Açıkgöz (1952-2019); İstanbul'da eski bir medrese olan tarihî taş binasında 1980'de kurulan Türk Dünyası Araştırmaları Vakfında Prof. Dr. Turan Yazgan'ın eğitim, bilim, ve yayım sekreteri olarak uzun süre hizmet etti (1983-1998). Sovyet döneminde bile Türk Dünyasına yüreğini açan Türk milliyetçisi idealist bilim adamlarının yaşattığı ve Turan Bey'in üstün gayretleri ile ülkemizin bu alandaki

biricik sivil toplum kuruluşu olan bu vakıf, aslında, İstanbul'da bulunduğu yıllarda Günay Bey'in fakülte dışında müdavim olduğu ve hizmet ettiği sıcak bir ocak idi. Vakıf tarafından yayımlanan *Türk Dünyası Araştırmaları* dergisinin yayım hazırlığına doğrudan katılan Günay Hoca 1987'de İzmir'e geçtikten sonra da Halil Açıkgöz TDAV'de profesyonel bir Türkolog olarak yıllarca çalıştı. 1988 yazında onu tanıdığımda çok samimi biçimde "Şimdi ben Günay Ağabeyimi kaybettim, sen ise çok iyi bir hoca kazandın." demişti. O sırada tanıştığım gazeteci-yazar ve 1986'dan itibaren de TRT yapımcısı olan Yağmur Tunalı'nın (1955-) ikisinin de yakın dostu olduğunu biliyorum. Günay Bey'in Vakıfta Türkologlarla sınırlı olmayan çevresi bağlamında; çok sevdiği ve fikirlerinden etkilendiği efsanevi başkan Turan Yazgan (1938-2021) gibi İÜ İktisat Fakültesi kökenli Enis Öksüz (1946) ve Mustafa Erkal (1944-) hocaları da burada anmak gerekir.

Günay Bey'in İstanbul'daki Vakıf merkezli bu güzel kariyerinin bazı ürünleri oldu: Doktora danışmanı Ömer Faruk Akün'ün de etkileri ile kültürünü çok genişleten Halil Açıkgöz, G. Karaağaç ile birlikte, Sovyet alanında Kiril ile, İran ve Irak'ta Arap alfabesiyle basılan bütün Azerbaycan bayatılarını toplayıp bilimsel bir metin yayını hâline getirmişlerdir. Ben İzmir'de yüksek lisansa başladığımda daktilo edilmiş bu kocaman cildi rafta görüp ilgilendiğimde hocamdan ilk işimi de almış oldum: *Azerbaycan Bayatıları* (Haz. G. Karaağaç; H. Açıkgöz, TDK Yay.: 706, Ankara 1998) başlıklı, 6000'den fazla Azerbaycan manisi içeren hacimli yayına bir sözlük bölümü ekleme fırsatı buldum. Ülkemizin Türk Dünyasına açılan kapısı olan kardeş Azerbaycan halkının benzersiz kültür mirası olan 681 sayfa hacmindeki *Bayatılar* cildi, Sovyetlerin

dağıldığı 1991'den çok önce bir devlet kurumunda yayıma hazır beklemesine rağmen, camiamızda hiç eksik olmayan *çalışkanlığa haset* sorunu dolayısıyla ancak on yıl sonra, bir başka devlet kurumunda, hocanın aslı üye olduğu TDK'de basılmıştır.

***

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından 1983'te *Altay Dilleri Teorisi* adıyla yayımlanan eşsiz eserin sahibi Osman Nedim Tuna'nın (1923-2001) da Günay Bey'in İstanbul'daki döneminde bilgisinden ve ufkundan çok yararlandığı bir hocası olduğunu belirtmek gerekir. 1962'de Amerika'ya giden ve Washington Üniversitesi'nde (Seattle) çağımızın büyük bilgini Nicholas Poppe'nin asistanı olarak doktora yapan O. N. Tuna, Eski Türkçenin yanı sıra, canlı Moğolca bilgisiyle de farklıydı. Vakıf'ta yayımlanan o kitabında; Türk, Moğol, Tunguz (Mançu), Kore ve Japon dillerinin Altay dili adlı bir ana kaynaktan geldiği görüşünü savunurken, özellikle yabancı literatürde Matthias Alexander Castrén'den (1813-1852) beri biriken geniş bilgi Türk okurlarına sunulmuş oldu. Eserin yazarı, ABD'de yıllarca yaşadığıktan sonra dönüp Anadolu'da hizmet etme ülküsüyle yüklü olan şair-kariyer sahibi Dr. O. N. Tuna, 1982'de İnönü Üniversitesinde bir Türkoloji mektebi kurma fırsatı buldu, 1984'te doçent, 1989'da profesör oldu. Osman Nedim Tuna'nın kendi yayınları teorik esaslı Sümer-Türk dil temasları ve Alta-yistik üzerine olsa da öğrencilerine yaptırdığı tezlerde çoğunlukla ülkemizin tarihî dil varlığını taşıyan yazmalara yönelmesini yakın dostu ve akranı olan Muharrem Ergin'in tavsiye ve teşviklerine dayandığını Günay Bey'den öğrendim. O. N. Tuna ile birlikte 1983'ten itibaren üye oldukları TDK'de bağlantıları hep devam etmiştir. Türkiye Türko-

lojisi, Moğolcaya uzak dururken Günay Hoca'nın Macaristan'da edindiği Ferdinand D. Lessing'in Moğolca sözlüğünün çevirisi işine de O. N. Tuna daima teşvik etmiştir.

Bir yayınında Osmanlıcadaki Moğolca unsurları tespit eden Osman Nedim Bey gibi Altayist Türkolog olan Talât Tekin dışında ülkemizde Moğol dili objektif bir müracaat kaynağı veya Türkçe ile bir mukayese imkânı olarak kullanılmıyordu. Bin yıllık Türkiye tarihinden bilinen, olumsuz *Tatarlu-Mogul* hatırası canlı olsa da; Türkiye Türkolojisinin kurucularından olan Ahmet Caferoğlu ve Ahmet Temir'in ve onun arından da Tuncer Gülensoy'un Mongolistik disiplinini ülkemizde geliştirme çabalarına Günay Karaağaç da katılmış oldu: Alman asıllı Amerikalı dilci Ferdinand D. Lessing'in (1882-1961) ilkin California'da 1960'ta basılan 1226 sayfa hacmindeki *Mongolian-English Dictionary*, onun tarafından Türkçeye çevrilmiştir: Ferdinand D. Lessing; *Moğolca-Türkçe* (Çeviren: Günay Karaağaç) 2 Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2003, xxiii+1769 s. Bu geniş kapsamlı eserin Türkiye Türkolojisinde başka bir Altay diline ait ilk sözlük olduğunu söylebiliriz; sözlüğün Türkçe yayımı hazırlanırken Özkan Öztekten madde başlarında ki Kiril harfli çağdaş Moğolca maddelerinin bilgisayar dizgisini yapmış ve Hatice Şirin de eserde ayrı bir yer tutan Budizm terimlerini çevirmiştir.

Günay Karaağaç, ülkemizde gelişmeden kalan Altayistik ve o bağlamda da Moğolca üzerinde daima durmuştur. Bilim dünyasında büyük bir gelişme gösteren Altayistik çalışmalarının çağımızdaki en büyük bilgini olan Nicholas Poppe'nin (1897-1991) *Grammar of Written Mongolian* (Wiesbaden 1954) başlıklı kitabı da Günay Bey'in İngilizceden dilimize kazandırdığı eserler-

den biridir. İlk 1992'de EÜ Edebiyat Fakültesi yayın bürosunun sınırlı imkânlarıyla metni elektrikli daktiloda dizilen çevirinin TDK tarafından yeni bir basımı daha yapıldı: N. Poppe, *Moğol Yazı Dilinin Grameri* (Çev. Günay Karaağaç) TDK Yay.: 1182, Ankara 2019, 240 s. Hocamızın Moğolca yayımları arasına ortak hazırlanan bir konuşma kılavuzunu da eklemek gerekir: Günay Karaağaç; Yavuz Kartalioğlu, *Moğolca Konuşma Kılavuzu*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2009, 233 s.

Böylece G. Karaağaç, asistan iken çevirdiği N. Poppe'nin "Orta Moğolcadaki Türkçe Kelimeler" (*Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S 29, 1983) başlıklı makalesiyle girdiği bu alana binlerce sayfa hacminde Moğol grameri ve söz varlığı katkısı yapmıştır. Ömrünün sonuna kadar sürdürdüğü ve henüz yayımlanmadan kalan Türkçe ve Moğolca karşılaştırmalı kökendeşler sözlüğü de bu yoldaki son çalışmasıydı.

***

İzmir'de Seferihisar ve Karşıyaka'daki devlet okullarında başlattığı İngilizce bilgisini İstanbul'da asistanlık yıllarındaki kişisel gayretiyle ilerletmeye çalışan G. Karaağaç; doktora tezi yaptığı Çağatayca üzerine dünya çapında tanınmış uzman olan János Eckmann'ın *Chagatay Manual* (Bloomington 1966: Indiana University Publications, pp. 340.) adlı mükemmel dil kılavuzunu da çevirmiştir: *Çağatayca El Kitabı*, İstanbul, 1988: İÜ. Ed. Fak. Bs., 288 s.) Böylece, ülkemizde XIX. yüzyılın sonlarında beri dikkat merkezinde olan Çağatayca üzerine birçok yayın yapılmış olsa da, Türkistan'daki büyük Türk edebî dilini öğrenmek için çok ihtiyaç duyulan derli toplu bir gramer tasviri kazandırılmıştır. Bu yayın, Türk üniversitelerindeki Çağatay edebiyatı ve grameri dersleri için on yıllardır defalarca basılan

bir ders kitabıdır, son baskısı TDK yayınıdır: J. Eckmann, *Çağatayca El Kitabı* (Çev. G. Karaağaç) Ankara 2021, 232.s.

G. Karaağaç'ın daima değer verdiği yabancı dillerdeki Türkoloji birikimini dilimize kazandırma çabası açıkça görülür. İngilizce ve Macarcadan yaptığı makale çevirileri öğrencisi Ahmet Turan Türk tarafından yayıma hazırlanmıştır: *Türkçe Üzerine Çeviriler*, (Akçağ Yay., Ankara 2018, 320 s.) Böylece W. M. Austin, Gh. L. Constantin, J. Eckmann, Z. Gombocz, I. M. Kongur, K. H. Menges, A. Róna-Tas, N. Poppe, Th. A. Sebeok gibi yazarların çevirileriyle alanımıza yaptığı katkıları bir ciltte toplanmıştır.

***

1983'te G. Karaağaç, Ege Üniversitesi'ne başvurusu henüz gerçekleşmeden, 1984'te Macaristan'ın başkenti Budapeşte'deki Eötvös Loránd Üniversitesine (ELTE) Türk dili okutmanı olarak atanmıştır: Hocası Muharrem Bey'in "Atilla'nın at koşturduğu topraklara yoluyorum seni.." deyişini ömrünce aziz bir hatıra olarak saklayan G. Karaağaç, çok yoğun ve şevkli bir çalışma ile kısa sürede Macarcayı öğrenmiş ve Prof. Dr. Kara György'nin Moğolca ve Prof. Dr. Kakuk Zsuzsa'nın Çuvaşça derslerine katılmıştır.

Günay Bey, Varşova Paktı'nın ayakta olduğu, SSCB'de son başkan Mihail Gorbaçov'un hâkimiyeti sürecinde Macaristan'da üç yıl geçirdi. Öğrencilik yıllarından beri Macaristan'daki Sovyet işgaline karşı bir Macar milliyetçisi olarak yetişen, István Mándoky Kongur (1944-1992) Günay Bey'in samimiyetle ağabey diye andığı bir dostu oldu. Çağımızın büyük bilgini Gyula Németh'in asistanı olan Altayist Türkolog I. Mándoky Kongur'un Turan halklarının ortak kültürüne entelektüel ve bilimsel bakışı, Günay Hoca'da derin iz bırak-

mıştır. Mándoky'nin Türk Dünyasında ki Sovyet gerçekliğine doğrudan tanık olan, soydaşlarını diliyle, kültürüyle yaşayan bu tecrübenin hocamda sadece siyasetle sınırlı olmayan bir zenginlik ve derinlik oluşturduğunu gördüm. G. Karaağaç'ın orada Macarca çalışırken Türkçe çevirisini defterine yazdığı ve sonra da ülkemizde yayımlanan şu benzersiz tarih kaynağındaki *nomadizm* tahlili, Mándoky ile Günay Bey'in bir duygu ve bakış ortaklığıdır, sanırım: Karoly Czegledy, *Gündoğusundan Günbatusına Bozkır Halklarının Göçü* (İstanbul 2008).

1987 yazında Ege Üniversitesi Türk Dili

ve Edebiyatı Bölümünde yardımcı doçent olarak öğretime başlayan Günay Karaağaç çok hızlı bir kariyerle 1989'da doçent ve 1995 yılında profesör olmuştur. Eski Türk Dili Ana Bilim Dalı Başkanı olarak göreve başlayan G. Karaağaç, tabiatının hemen göze çarpan bir özelliği olan sıcakkanlı insan davranışı ile çalışma arkadaşlarının sevgisini kazanmış ve 1996-1999 yılları arasında Bölüm Başkanı olarak da çalışıp 2001'de kendi isteğiyle üniversitemizden emekli olmuştur. Ege Türkoloji mektebine S. Olcay ve M. Akalın'dan sonra; metinlere dayalı tarihî ve karşılaştırmalı Türk dili araştırmaları, tarihî ve çağdaş leksikoloji ve ömrünce daima kafa yorduğu Türkçe sözlerin köken bilgisi (*etimolo-*

ji) incelemeleriyle damgasını vurmuştur. Doktora babası olduğu asistanları Mustafa Öner, Özkan Öztekten ve Hatice Şirin bölümde kendisinden sonra da lisansüstü programları daima açık tutarak yeni akademisyenler yetiştirmektedir.

G. Karaağaç, Ege Üniversitesinde çalıştığı dönemde (1987-2002) Dokuz Eylül Ü, Aydın Adnan Menderes Ü, Balıkesir Ü, Çanakkale Onsekiz Mart Ü Türkoloji bölümlerinin kuruluş dönemlerinde ders veren konuk hocası olmuş, lisansüstü programlarına İstanbul ve Budapeşte Türkoloji mekteplerinde biçimlenen kendisine has öğretimi, dilcilik bakış açısını taşımıştır.

Türklerin eski yurduna, Türkistan'a daha önce birkaç bilimsel seyahat yapan G. Karaağaç, 1999'dan sonra iki yıl boyunca Kazakistan'daki Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesinde çalışmış, orada da Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığı yapmıştır. Yıllar önce I. Mándoky'nin Macaristan'da hediye ettiği geniş neşriyata ek olarak yeni yayınlar kucaklayıp getirdiğine ve bu arada Kazakça konuşma pratiği de geliştirdiğine tanık olduk. Türkistan'da Sovyet döneminden kalan mahrumiyet şartlarında beraber çalıştığı Akif Erdoğan, Ahmet Taşağıl ve Yakup Ömeroğlu gibi arkadaşlarımla şimdi Günay Bey hatırasıyla tazelenen sıcak bir müşteregimiz oldu.

***

G. Karaağaç, İzmir'den ayrıldıktan sonra Kıbrıs'a gidip 2001-2006 yıllarında Lefke Avrupa Üniversitesinde bölüm başkanı ve dekan olarak görev yapmıştır. Adada çok verimli bir çalışma dönemi yaşadığını biliyoruz: Macaristan dönüşünde Ege Üniversitesi yardımcı doçenti olarak İzmir Türk Ocağı'nda "*Türkçe ve Komşuları*" başlıklı konferansıyla başlayan kapsamlı tahlilini,

Türkçenin bin yıllık tarih boyunca temas ettiği dillerde bıraktığı izlerini, neredeyse 20 yıl toplayarak *Türkçe Verintiler Sözlüğü* (TDK Yay.: 919, Ankara 2008, 957 s.) adlı ansiklopedik ve etimolojik karakterde anıtsal bir esere dönüştürmüştür. Rusçadan Sırpçaya, Farsçadan Ermeniceye kadar yayılan binlerce söz araştırma alanımızda yüz yıldan beri *Türkizimler* başlığı altında araştırılmıştır. Sözlük veya makale boyutundaki bütün bu köken çalışmalarının verimlerini bir araya toplayıp tahlil eden G. Karaağaç, böylece Türkolojiye daha önce benzeri olmayan bir eser kazandırmıştır. Halklar arasında çağlar boyunca süren kültür alışverişlerinin tanığı olan binlerce söz, bu etimoloji sözlüğüyle, komşu dillerde kalan millî anıtlar hâlinde okurlara sunulmuştur.

G. Karaağaç, bu arada emekliliğini isteyip İzmir'den ayrıldıktan sonra Suna Hanım ile ikinci evliliğini yapmıştır, Günsu isimli bir kızları vardır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, Lefke Avrupa Üniversitesi imkânlarıyla bazı bilimsel toplantılar düzenleyen G. Karaağaç, şöyle birisini de kalıcı yayıma çevirmiştir: *Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi*, Akçağ Yay., Ankara 2004, 252 s. Burada Türkçeyi bir dünya dili hâlinde, bir kültürel bir mücadele konusu olarak takdim eden bu toplantının fikir babasının, G. Karaağaç'ın, *Türkçe Verintiler Sözlüğü* başlıklı eserinin telifini o yıllarda tamamlamakta olduğuna tanık olmuştuk. Yine onun Lefke Avrupa Üniversitesi'nde dekan iken topladığı "Türk-Rus İlişkileri ve Sultangaliyev" (28-29 Nisan 2005) başlıklı sempozyum verimleri maalesef yayıma dönüşmeden kalmıştır.

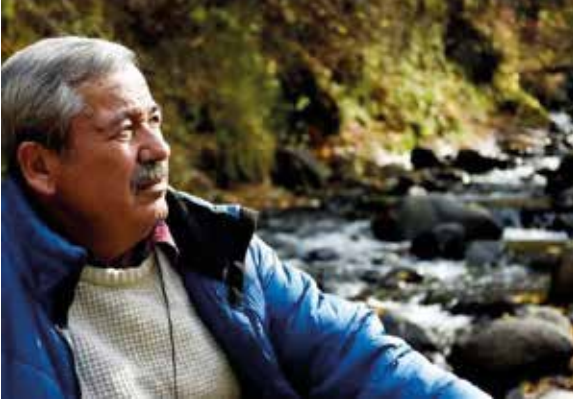
Kıbrıs'ta altı yıl kaldıktan sonra İstanbul'a dönen hocamız, 2006-2008 yıllarında Beykent Üniversitesinde ve 2008-2018 yılları arasında da İstanbul Aydın

Üniversitesinde çalışmıştır. 2010'da İstanbul Aydın Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanı iken, "*özellikle Türk Dili konusunda öncü eserler hazırlayıp gerek Türkiye Türkolojisi, gerekse uluslararası Türkoloji için yaptığı çalışmalarından dolayı*", Elginkan Vakfı Türk Kültürü Ödülü'ne layık görülmüştür.

Günay Bey, ilk tanıdığımdan beri beni şaşırtan biçimde genel dil bilimine tutkuyla bağlıydı: M. Atkinson, L. Bloomfield, D. Crystal, H. M. Hoenigswald, W. Lehmann, T. Sebeok, E. H. Sturtevant gibi yazarların İngilizce literatürünü veya aslında Rus ekolünün etkisini taşıyan çağdaş Türk yazı dillerindeki linguistik kaynaklarını sevgiyle okurdu, İzmir'de iken yazdığı makalelerine bu teorik kaynakça daima yansımıştır.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde hocası Muharrem Bey gibi milliyetçi ve dil tutumu bakımından da tarihî dil mirasını korumak yönünde muhafazakâr olan Türkologların, tabiatıyla yakın oldukları Z. V. Togan, İ. Kafesoğlu gibi tarihçilerin yanı sıra Özcan Başkan, Berna Moran ve Berke Vardar gibi dil bilimci filologlarla medeni ilişkilerinin daima sürdüğünü biraz da hayret ederek öğrendim. Oysa ülkede Türk Dil Kurumu merkezli dil kavgası aydınlar arasında, özellikle de 70'li yıllarda hiç yumuşak değildi. Zaten Fuat Köprülü, Yahya Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi Türk modernlerinin öğrencileri olan o Türkologlar kuşağının Avrupa ve Amerika ile bilim ve eğitim temasları bugünkünden çok daha güçlüydü. "Öteki"lerden yararlanmanın, disiplinler arası okumaların siyasi çatışmalara rağmen pek kesilmediği o dönemin akademik ortamı söz konusuydu.

Günay Hoca'nın kitaplığında gördüğüm öğrencilik ve asistanlık yıllarına

ait genel dil bilimi kaynaklarını çize rek, not alarak okuduğunu hayretle gördüm: Ferdinand de Saussure, André Martinet, Pierre Guiraud gibi çağımızın önde gelen dil bilimi yazarlarının başlıca eserlerini bize kazandıran ve bir de *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (İstanbul, 1988) hazırlayan Berke Vardar (1934-1989) gibi Günay Karaağaç da bu alanda ansiklopedik bir sözlük yazdı: *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü* (TDK Yay. 1066, Ankara 2013). Günay Bey'in binlerce madde içeren 936 sayfalık bu sözlüğü, Türkçede yazılmış en kapsamlı genel dil bilimi kaynağı olmuştur, diyebiliriz. Türkiye'de özel dil bilimi uzmanlarına, Türkolog dilcilere çoğunlukla soğuk gelen ve kapalı kalan genel dil bilimi, onun için hep bir araştırma ve öğrenme alanıydı. Öğrencisi Ahmet Turan Türk tarafından bir araya getirilip yayımlanan *Türkçe Üzerine Yazılar* (Akçağ Yay., Ankara 2017) başlıklı makalelerinde onun bu genel dil bilimiyle Türkolojiyi birleştiren yaklaşımı açıkça görülür.

Nihayet G. Karaağaç'ın *Türkçenin Dil Bilgisi* (Akçağ Yay., Ankara 2012) adlı eserinde; asistanlık yıllarından beri başlayan bu genel dil bilimi arayışla-

rının ana dilimizin grameri üzerinde yansıdığını gördük. Hocası Muharrem Ergin'in dil bilgisi anlayışını zevkli derslerinde biz öğrencilerine işleyen öğretmenimiz, kendi gramer telif ve tecrübesini bu eserinde bırakmış oldu.

G. Karaağaç, 2018 yazına kadar İstanbul'da eser vermeye ve kendi etimolojik yaklaşımını yansıtacağı geniş Türk ve Moğol söz varlığı üzerinde çalışmaya devam etti. Muharrem Ergin'in kürsüsündeki

doktora öğrencilerinden olan ve Ardahan Üniversitesinde bir Türkoloji mektebi kuran dilcilerden Ceval Kaya'nın (doğ. 1957) samimi teklifini kabul eden Günay Bey, son üç yılını ülkemizin serhaddinde geçirdi. Ceval Bey'in samimi bir vefayı yansıtan dostluğu sayesinde hocamız orada çok mutlu bir dönem yaşadı. Aynı bölüme katılan Mustafa Şenel'in de dâhil olduğu uyumlu ekibin Çıldır, Şavşat, Posof gibi tabiat harikalarındaki gezilerini imrenerek izliyorduk.

2018'den beri Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde çalışmakta olan Günay Karaağaç, 2021 Kasım ayı son haftasında kapıldığı salgın hastalık dolayısıyla tedavi gördüğü Ardahan Devlet Hastanesi'nde 8 Aralık 2021 akşamı vefat etti. Ardahan Üniversitesinden bir törenle uğurlanan ve ardından İzmir'in Seferihisar ilçesi Doğanbey köyünde, dedesi ve babası yanında toprağa verilen Kara Hasan oğlu Günay Bey'in, ömrünce Türkçede biriktirdiği büyük mirası milletindir. Durağınız cennet olsun hocam!..